

2005-2009 TARİHLERİ ARASINDA ANKARA DIŞ HEKİMİ ODASINDAKİ DİSİPLİN İHLAL İDDİALARININ RETROSPEKTİF ANALİZİ

Retrospective Analysis of Allegations about The Breach of Discipline in Ankara Chamber of Dentist between 2005- 2009

Z. Füsun YAŞAR, Erhan BÜKEN

Yaşar FZ Büken E. 2005-2009 tarihleri arasında Ankara Dış Hekimi Odasındaki disiplin ihlal iddialarının retrospektif analizi. Adli Tıp Bülteni, 2012;17(2):3-9.

ÖZET

Araştırmada, 2005-2009 yılları arasında Ankara Dış Hekimleri Odası Disiplin Kurulu'nda görüşülen disiplin yönetmeliği ihlal iddiaları, iddia konusu ve hakkında ihlal iddiasında bulunan kişilerin özellikleri açısından irdelenmiştir.

Çalışmada 116 dış hekim aleyhine açılan 198 dosya değerlendirilmiştir. Olgularda; ihlal iddialarının türü, hekimin yaşı, cinsiyeti, çalışma pozisyonu, çalıştığı kuruma göre dağılımı, ihlal iddialarının doğrulanması durumunda ADO tarafından uygulanan yaptırımlar konusundaki veriler irdelenmiştir.

Haklarında soruşturma açılan dış hekimlerinin 45'i (%38,8) kadın, 71'i (%61,2) ise erkektir. Hekimlerden 76'sının (%65,5) polikliniklerde çalıştığı ve poliklinikte çalışan hekimlerden 63'ünün (%54,3) mesul müdür olduğu, 198 ihlal iddiasından 163'ünün (%82,3) doğruluğu belirlenerek, hekimlere çeşitli yaptırımlar uygulandığı gözlenmiştir. İhlallerin dağılımına bakıldığında hekimlerin sıklıkla reklam yasağına uymadığı (%42,9) ve asgari ücret altında çalıştığı (%22,7) belirlenmiştir.

İhlal iddialarıyla haklarında soruşturma açılan hekimlerin çoğunluğunun meslekleriyle ilgili; kanun, tüzük ve yönetmelikler konusunda yeterli bilgiye sahip olmadıkları, bazı dış hekimlerinin disiplin yönetmeliğinin aynı maddesine aykırı davranışlarını tekrarladıkları gözlenmiştir. Elde edilen veriler doğrultusunda, meslek odaları üyelerinin, yasa ve

yönetmelikler konusunda hizmet içi eğitimlerle bilgilendirmelerinin yararlı olacağına görüşü benimsenmiştir.

Anahtar kelimeler: Dış hekim, yasa, yönetmelik, ihlal

ABSTRACT

In this study, the claims of the violation of disciplinary code which are conferred by The Disciplinary Board of Ankara Chamber of Dentists between the years of 2005–2009 are examined in terms of the topic of the claim and the specifications of the people whom allegedly violated the code.

198 cases filed against 116 dentists have been examined in this study. With respect to the sort of the claims of the violation, the age, sex, professional position of the dentist, the distribution of the institution where the dentist works, in the event of the claims are confirmed the sanctions held by Ankara Chamber of Dentists are studied.

45 (%38,8) of the dentists who were subject to investigation were women and 71 (%61,2) were men. It was observed that 76 of the dentists (%65,5) worked at polyclinics, and the 63 (%54,3) dentists who worked at polyclinics were responsible managers, out of 198 claims of violation 163 (%82,3) were proven to be true and various sanctions were implied to the dentists. When the distribution of the violations were examined it was found out that mostly the dentists didn't comply with the

prohibition of advertising (%42,9) and worked under under the minimum wage shown in the tariff of Ankara Chamber of Dentists (%22,7).

It was observed that the majority of the dentists, who were subject to investigation under the claims of violation, did not have enough information about the law, code and regulations concerning their profession, and also some dentists kept acting against the same provision of the disciplinary regulations. With all the obtained data, it is adopted that it would be beneficial for the members of the professional chambers are to be educated about the rules and regulations with in service training.

Key words: Dentist, law, regulation, violation

GİRİŞ

Diş hekimlerinin mesleklerini uygulamaları sırasında uymaları gerekli kurallar çeşitli yasa, tüzük ve yönetmeliklerle düzenlenmiştir. Diş hekimlerinin düzenlemelere uygun davranmaması, etik ve hukuki sorumluluk doğurabilir. Diş hekimlerinin mesleki uygulamaları ile ilgili düzenlemelerin ilki; 11.04.1928 tarihinde resmi gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 1219 Sayılı Tababet ve Şuabat-ı Sanatların Tarzı İcrasına Dair Kanunudur (1).

1219 Sayılı Kanunun yayımından 32 yıl sonra, 1960 yılında, tabip ve diş hekimlerinin deontoloji açısından uymakla yükümlü oldukları kural ve esasları belirleyen, hekim- hasta ve hekim-hekim ilişkilerini düzenleyen Tıbbi Deontoloji Nizamnamesi yürürlüğe girmiştir (2). Tıbbi Deontoloji Nizamnamesi ile hasta yararını önleme, mesleki gizliliği koruma gibi meslek ahlakı kuralları, hukuki nitelik kazanmıştır. Nizamnamede; yaşam ve sağlığa, saygı ve özen göstermek, ayırım yapmamak, onam almak, hastaya gerçeği söylemek, haksız rekabete yol açacak uygulamalardan kaçınmak gibi kurallara yer verilmiştir (2)

Türk Diş Hekimleri Birliği Kanunu'nun 1985 yılında kabulüyle birlikte, bu tarihe kadar Türk Tabipler Birliği bünyesinde yer alan diş hekimleri ayrı bir meslek kuruluşunda temsil edilmeye başlanmıştır. Bu kanun ile birlikte, Diş Hekimleri Odaları ile Türk Diş Hekimleri Birliğinin kurulmasına, teşkilat, faaliyet ve denetimlerine, organlarının seçimlerine dair esas ve usulleri düzenlenmiştir. Kanunla, sınırları içinde Odalara kayıtlı en az yüz diş hekimi bulunan her ilde bir oda kurulması ve kurulan her odanın; Genel Kurul, Yönetim Kurulu, Disiplin Kurulu, Denetleme Kurulu olmak üzere

dört organdan oluşması şartı belirlenmiştir. Bu yasal düzenlemenin sonucu olarak mevzuata aykırı eylemde bulunan diş hekimlerine Oda Yönetim Kurulları tarafından disiplin soruşturması açılabilme olanağı ortaya çıkmış ve konu ile ilgili yönetmelik hazırlığı başlamıştır. Resmi Gazetede 20.05.1991 tarihinde yayımlanan (1996 ve 2001 yıllarında bazı değişiklikler ve eklemeler yapılan) TDB ve Diş Hekimleri Odalarının Disiplin Yönetmeliği'nin yürürlüğe girmesiyle birlikte görev ve sorumluluklarını yerine getirmeyen, meslek kurallarına uymayan diş hekimlerine Odalar tarafından da yaptırımlar uygulanmaya başlamıştır (3,4). Serbest çalışan diş hekimlerinin ağız diş sağlığı hizmeti verdikleri muayenehane ve özel sağlık kuruluşlarının açılması, çalışması ve denetlenmesiyle ilgili hükümler ise 1999 tarihinde yayımlanan ve 2001, 2004 yıllarında bazı değişiklikler yapılan Ağız ve Diş Sağlığı Hizmeti Sunulan Özel Sağlık Kuruluşları Hakkındaki Yönetmelik ile düzenlenmiştir (5). Türk Diş Hekimleri Birliği (TDB) ve Diş Hekimleri Odalarında mevcut organların çalışma usul ve esasları ile yetki, görev ve sorumluluklarını düzenlemeyi amaçlayan, Türk Diş hekimleri Birliği ve Diş Hekimleri Odalarının Çalışma Usul ve Esasları Hakkındaki Yönetmelik ise, Türk Diş Hekimleri Birliği Kanunu'na dayanılarak 2007 yılında yayımlanmış ve aynı yıl yürürlüğe girmiştir (6).

Diş hekimleri ile ilgili yasal düzenlemelerin araştırma konumuzla ilgili kısmının tarihsel gelişimini ele aldıktan sonra, çalışmamız temelini oluşturan, disiplin ihlal dosyalarının, incelenme prosedürün işleyişinin açıklanması da yararlı olacaktır. TDB ve Diş Hekimleri Odalarının Disiplin Yönetmeliği'nin ihlal iddialarını soruşturma prosedürünün işleyişi şu şekildedir: Birlik Yönetim Kurulu veya Oda Yönetim Kurulları kendisine intikal eden ihbar ve şikâyetleri değerlendirerek veya resen soruşturma açarlar. Birlik Yönetim Kurulu, Oda Yönetim, Denetim ve Disiplin Kurulu üyeleri hakkındaki soruşturmayı kendisi yapar. Diğer diş hekimleri hakkında ise, ilgili Odadan, soruşturma açılması için gerekli işlemlerin başlatılmasını ister. Oda disiplin kurullarının yetki alanı, bölgeleriyle sınırlıdır. İlgili yönetim kurulları ihbar ve şikâyet konusunu incelemeğe değer görür ise, soruşturma yapmak üzere bir üyelerini soruşturmacı olarak atar ve ilgiliye de soruşturulacağı konusunda bilgi verir. Soruşturmada, ilgili kişi ve kurumlarla yapılan bütün yazışmalar iadeli taahhütlü olarak gerçekleştirilir ve yazışmalar dosyada saklanır. Soruşturmacının usulüne

uygun olarak düzenlediği, ilgiliden usulüne uygun olarak ilgiliden alına savunmanın da yer aldığı soruşturma raporu ilgili oda yönetim kurullarınca incelenerek, kovuşturma açılmasına veya kovuşturmayaya yer olmadığına dair karar verilir ve bu sonuç ilgiliye yazılı olarak bildirilir. İlgili kurulların disiplin kovuşturması açılmasına karar vermesi halinde, dosya derhal Odalarda, Oda Disiplin Kuruluna, Birlikte ise Birlik Yüksek Disiplin Kuruluna gönderilir. Disiplin kurullarınca dosya, incelenerek karar verilir ve ilgiliye tebliğ edilir. Disiplin Kurulu kararlarına, TDB Yüksek Disiplin Kurulu nezdinde itiraz edilebilir. Meslekten geçici ve ya sürekli men cezaları ancak Yüksek Disiplin Kurulu kararınca verilebilir. Meslekten alıkonulma cezasının uygulanmadığının tespiti halinde C. Savcılığına suç duyurusunda bulunulur (4).

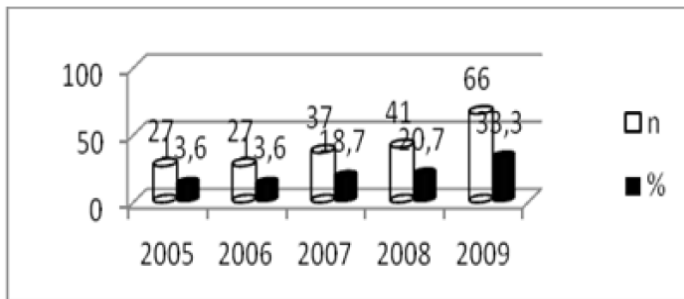
Araştırmada, 2005-2009 yılları arasında Ankara Dış Hekimleri Odası Disiplin Kurulu'nda görüşülen disiplin yönetmeliği ihlal iddiaları, iddia konusu ve hakkında ihlal iddiasında bulunan kişilerin özellikleri açısından incelenerek konu ile ilgili çözüm üretmek amaçlanmıştır.

GEREÇ ve YÖNTEM

Araştırmanın evrenini 2005-2009 yılları arasında Ankara Dış Hekimleri Odası (ADO) arşivinde bulunan ve ilgili kanun, tüzük ve yönetmelik ihlal iddiası nedeniyle ADO Disiplin Kuruluna gönderilen, 116 dış hekim aleyhine açılan, 198 ihlal iddiası dosyası oluşturmaktadır. Dosyalar incelendiğinde, bir dosyada birden fazla ihlal iddiası bulunabilmesi nedeniyle değerlendirmeler iddia bazında ele alınmıştır. Her iddia mevzuattaki karşılıkları gözetilerek gruplandırılmıştır. (Tablo 1)

Tablo 1. İhlal iddialarının mevzuattaki karşılıklarına göre gruplandırılması

1	Reklam ile ilgili uygulamalar	1219m. 24, TDN m 8, DY 8/a
2	Sanal ortamda ilan vermek	1219m. 24, TDN m 8, DY 8/b
3	Haksız kazanç	TDN m 12,m20, m36; DY 8/c
4	Uzmanlık dışı faaliyet	1219 m8, 1219 m10, DY 8/d
5	Tabela standardına uymamak	TDN m9, DY 8/e
6	Asgari ücrete uymamak	TDN m 31, DY 8/f
7	Dış Hekimleri Odasına kayıt olmamak	TDN m42, 1219 m5, DY 8/g
8	Mesleğini kusurlu uygulamak	TDN m14, DY 8/h
9	İkinci görev yasağına uymamak	3224 m42, DY 8/i
10	Çıkar için başkasına hasta göndermek	DY 8/k
11	Aracı kullanmak	TDN m12/c, DY 8/l
12	Oda bilgisi ve onayı dışında sözleşme yapmak	DY 8/n
13	İki farklı yerde çalışmak	1219 m43, DY 9/a
14	Meslek dışı personeli ağızda çalıştırmak	1219 m 30, DY 9/g
15	Nakil bildiriminde bulunmama	TDN 42, TDBY m26
16	Mevzuat hükümlerine uymamak	ADSH 9/m

Grafik 1: İhlal iddialarının yıllara göre dağılımı

Tablo 2. İhlallerin birey bazında dağılımı

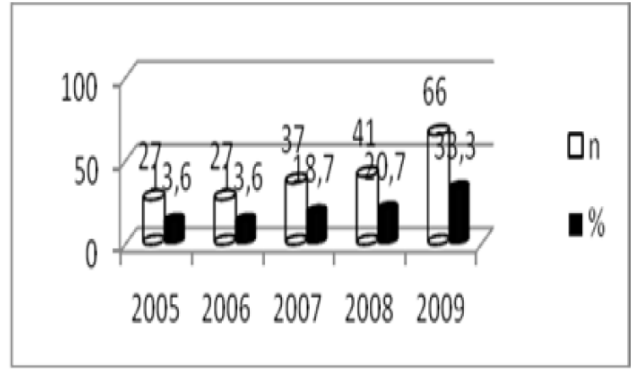
İhlal tekrar	1 kez	2 kez	3 kez	4 kez	5 kez	6 kez	TOPLAM
İhlal sayısı (n)	66	31	11	4	3	1	116
İhlal oranı (%)	56,9	26,7	9,5	3,4	2,6	0,9	100

Gruplardaki sayıların istatistiksel analiz için yeterli olmaması nedeniyle ikinci aşamada benzer gruplar; haksız menfaat, TDB kararları ve düzenlemelere uymamak, hekim hatası olmak üzere üç başlık altında toplanmıştır. Bu gruplandırma yapılırken; haksız kazanç grubu (Disiplin Yönetmeliği 8/c, d, k, l, n, 9/a), TDB kararları ve/veya yasalara aykırı davranış grubu (Disiplin Yönetmeliği 8/a, b, e, f, g, i, 9/g, m), hekim hatası grubu ise (Disiplin Yönetmeliği 8/h) maddeleri göz önüne alınmıştır (4). Ancak bu gruplamada da hekim hatası grubundaki veri sayısının az olması istatistiksel olarak karşılaştırma yapmaya olanak tanımamış ve sonuçlar yüzde değerler olarak verilmiştir.

BULGULAR

İhlal iddialarının yıllara göre dağılımını gösteren grafik incelendiğinde iddiaların sayısal olarak gittikçe arttığı gözlemlenmektedir (Grafik 1). Artış ile ilgili verilere baktığımızda 2005 yılında %13,6 olan oranın 2009 yılında %38,3 değerine ulaştığı belirlenmiştir.

Haklarında ihlal iddiası nedeniyle soruşturma açılan diş hekimlerinin; yaş ortalaması 40'dır (median:37; min:26; max:67; std:10,5) 71'i (%61,2) erkektir. Haklarında soruşturma açılan hekimlerin 76'sının (%65,5) polikliniklerde, 40'ının (%34,8) özel muayenehanede çalıştığı; polikliniklerde çalışan hekimlerin ise 63'ünün (%54,3) mesul müdür konumunda olduğu belirlenmiştir. Bazı diş hekimleri aleyhine birden fazla sayıda iddia söz konusudur. Soruşturma açılan 116 kişinin haklarında açılan soruşturma sayısı Tablo 2 de gösterilmektedir.

Grafik 2: İhlal iddialarının yıllara göre dağılımı

Değerlendirilen 198 iddianın soruşturma konularına ve ceza alıp almadıklarına göre dağılımı tablo 3'te gösterilmektedir. İhlal iddialarının genellikle reklam yapmak, asgari ücret altında hasta bakmak, diş hekimleri odasına kayıt yaptırmadan çalışmak, hatalı uygulama konularında olduğu belirlenmiştir (Tablo 3).

Haklarında; ikinci görev yasağına uymamak nedeniyle soruşturma açılan 6 hekimden 3'üne (%50), odaya kayıt yaptırmadan çalışma iddiası ile soruşturma açılan 25 hekimden 16'sına (%64), mesleğini kusurlu uygulamak iddiası ile soruşturma açılan 15 hekimden 5'ine (%33,3), iki farklı yerde çalışmak nedeniyle soruşturma açılan 16 hekimden ise 11'ine (%68,8), oda bilgisi ve onayı dışında sözleşme yapmak iddiası ile soruşturma açılan 5 hekimden 4'üne (%80), asgari ücrete uymamak iddiası ile soruşturma açılan 42 hekimden 37'sine (%88,1) ve reklam ile ilgili yasağı uymamak iddiasıyla haklarında soruşturma açılan 72 hekimden 70'ine (%97,2) ait ihlal iddiaları doğru bulunmuş ve ADO Disiplin Kurulu tarafından çeşitli yaptırımlar uygulanmıştır (Tablo 3).

Tablo 3: İhlal iddialarının soruşturma konuları ve yaptırım kararlarına göre dağılımı

SORUŞTURMA KONULARI	SORUŞTURMA		CEZA	
	n	%	n	%
Reklam ile ilgili uygulamalar DY ³ (8a)	72	36,4	70	42,9
Sanal ortamda ilan vermek DY(8b)	2	1	2	1,2
Haksız kazanç DY (8c)	2	1	2	1,2
Uzmanlık dışı faaliyet DY (8d)	2	1	2	1,2
Tabela standardına uymamak DY (8e)	7	3,6	7	4,3
Asgari ücrete uymamak DY (8f)	42	21,2	37	22,7
Diş Hekimleri Odasına kayıt olmamak DY (8g)	25	12,6	16	9,8
Mesleğini kusurlu uygulamak DY (8h)	15	7,6	5	3,1
İkinci görev yasağına uymamak DY (i)	6	3	3	1,9
Çıkar için başkasına hasta göndermek DY (8k)	1	0,5	1	0,6
Aracı kullanmak DY (8l)	1	0,5	1	0,6
Oda bilgisi ve onayı dışında sözleşme yapmak DY (8n)	5	2,5	4	2,5
İki farklı yerde çalışmak DY (9a)	16	8,1	11	6,8
Meslek dışı personel çalıştırmak DY (9g)	2	1	2	1,2
TOPLAM	198	100	163	100

ADO Disiplin Kurulu tarafından 35 dosyada herhangi bir yaptırım uygulamamıştır. Bu durum, kayıtların

düzenli tutulmaması nedeniyle yeterli kanıtın bulunamaması olarak (%71,4) belirlenmiştir.

Tablo 4. Olgu bazında ihlal iddialarının soruşturma konularına göre dağılımı

İhlal tipi	n	%
Haksız menfaat	33	16,6
TDB kararları ve düzenlemelere uymama	150	75,7
Hatalı uygulama	15	7,7
Toplam	198	100

İddiaların %75,7'si reklam yasağına uymamak, asgari ücret altında çalışmak, odaya üye olmamak gibi TDB kararları ve düzenlemelere uymamak başlığı altında

toplanan konulardadır. Mesleğini kusurlu uygulamak olarak tanımlanan malpraktis iddialarında sadece iddiaların üçte biri isabetli bulunmuştur (Tablo 4).

Tablo 5. Olgu bazında ihlal iddialarının ceza konularına göre dağılımı

İhlal tipi	n	%
Haksız menfaat	26	16
TDB kararları ve yasalara uymama	132	81
Mesleğini kusurlu uygulamak	5	3
Toplam	163	100

İhlal iddiası nedeniyle soruşturma konusu olan 198 olgudan 163 (%82,3)'ünde ADO Disiplin Kurulu tarafından cezai yaptırım uygulanması kararı verilmiştir.

Yaptırım kararlarının türlerine göre dağılımı tabloda özetlenmiştir (Tablo 5).

Tablo 6: Olgu bazında incelenen ihlal iddialara ADO tarafından verilen yaptırım tiplerinin dağılımı

Yaptırım tipi	n	%
Uyarı cezası	1	0,6
Kınama cezası	29	17,8
Para cezası	131	80,4
Geçici hizmetten men	2	1,2
Total	163	100

ADO cezai yaptırımların dağılımına baktığımızda ise (Tablo 6) Disiplin Kurulu tarafından uygulanan yaptırımların genellikle (%80,4) para cezası şeklinde olduğu gözlenmektedir.

ADO Disiplin Kurulu tarafında cezai yaptırım uygulanan 163 olgunun ilgili tarafların TDB Yüksek Disiplin Kuruluna yapılan itirazları sonucunda, TDB 37 olguda cezai yaptırım uygulamanın gereksiz olduğuna karar vermiştir. TDB Yüksek Disiplin Kurulu, ADO Disiplin Kurulu tarafından verilen 37 kararı, yetersiz kanıt olması ve poliklinikte ücretli çalışan hekime söz

konusu ceza uygulanmasının hatalı olacağı görüşüyle bozduğu belirlenmiştir.

TARTIŞMA

Araştırmamızda kusur unsuru içerdiği saptanan iddiaların çoğu (%78,3) TDB kararları ve/veya yasal düzenlemelere aykırı davranış ile ilgilidir. İhlal iddiası TDB kararları ve düzenlemelere uymamak olarak belirlenen 155 olgunun 74'ünü (%47,7) reklam ve sanal ortamda ilan vermek, 42'sini (%27,1) ise asgari ücret altında çalışmak oluşturmaktadır. TDB Yüksek Disiplin Kurulu'nun 2002-2009 yılları arasındaki disiplin kararlarında olguların %11,3'üne asgari ücret altında çalışmak nedeniyle yaptırım uygulanmıştır (7). Civaner tarafından 1999 yılında Türk Tabipler Birliği Yüksek Onur Kurulu Dosyalarında Tıbbi Etik İhlalleri konusunda yapılan araştırmada da; hekimlerin asgari ücret tarifelerine uymadıkları (%7,4) belirlenmiştir (8). Türk Dış Hekimleri Birliği ve Dış Hekimleri Odalarının Disiplin Yönetmeliğinin, para cezasını gerektiren fiil ve haller başlıklı 8. Maddesinin, "Birlikçe belirlenen asgari muayene ve tedavi ücreti tarifesindeki meblağların

altında ücret almak, alınmasına göz yummak” ifadesinin yer aldığı 8/f bendi, Ekim 2013’de “Muayene veya tedavi ücreti üzerinden reklam yahut propaganda yapmak” şeklinde değiştirilmiştir. Bu değişiklikle hekim yanı sıra hastaların da korunması amaçlandığı bildirilmektedir (4,9).

Her ne kadar diş hekimi odalarınca belirlenen fiyat listesinin altında çalışmanın haksız rekabete neden olacağı bir gerçekse de, maddi olanakları kısıtlı olan hastalar söz konusu olduğunda, reklam vasıtası yapmamak kaydıyla, esnek davranılması bizce de yerindedir. Ancak bu tip durumlarda hekimlerin ihlal iddialarıyla karşılaşmasının önlemek için, hastanın maddi olanaklarının kısıtlı olduğunun bir tutanakla belgelenmesinin yararlı olacağı görüşündeyiz. Ayrıca asgari ücret tarifelerinin daha gerçekçi belirlenmesi bu sorunun çözümüne katkı sağlayabilir.

TDB Yüksek Disiplin Kurulu'nun 2002-2009 yılları arasındaki disiplin kararlarında 896 olgudan 314'üne (%35) reklam yasağına uymamak, nedeniyle yaptırım uygulanmıştır (7). Benzer şekilde Civaner'in araştırmasında da Türk Tabipler Birliği Yüksek Onur Kurulu, dosyalarda (%8,9) reklam ihlali belirlemiştir (8). Keçeci ve arkadaşlarının 2005 yılında Isparta ve Burdur çevresinde çalışan 70 diş hekimine uyguladıkları ankette, hekimlerin %15,71'inin tabela standartlarına uymadıkları belirlenmiştir (10). Çalışmamızda bu konuda yaptırım kararı alınan iddialar oransal olarak benzerdir. Reklam yasağına uymama nedeni gittikçe artan rekabetin etkisi olabilir (7).

Bu çalışmada soruşturma açılanların 71'i (%61,2) erkektir. Hekimlerin %34,8'i özel muayenehanede, %65,2'si ise polikliniklerde çalışmaktadır. Civaner'in çalışması da etik ihlallerinin erkek hekimler tarafından daha çok yapıldığını ve hekimlerin çoğunlukla muayenehanesi olan hekimler olduğunu göstermektedir (8).

1219 Sayılı Tababet ve Şuabat-ı Sanatların Tarzı İcrasına Dair Kanun'un 12/3 (Değişik: 17/1/1949-5304/İmd.) ve 43. maddesi; diş hekiminin ikamet ettiği yerler haricinde muayenehane açmasını yasaklar, çalışmamızda bu maddeye aykırı davranış nedeniyle 18 dosya hakkında Türk Diş Hekimleri Birliği ve Diş Hekimleri Odalarının Disiplin Yönetmeliği'nin 9/a maddesi uyarınca soruşturma açılmıştır (1,2). TDB Yüksek Disiplin Kurulu tarafından 2002-2009 yılları arasındaki 896 olgu hakkındaki disiplin kararlarını içeren

veriler incelendiğinde; hekimlerin 57'sinin (%6,4) Disiplin Yönetmeliğinin 9/a maddesinin ihlali nedeniyle kusurlu buldukları (aynı ilde veya farklı illerde birden fazla özel sağlık kuruluşu açmak, birden fazla özel sağlık kuruluşunda çalışmak, başka bir özel sağlık kuruluşunda çalışan diş hekimini çalıştırmak) görülmektedir (7). Bu çalışmada soruşturma açılan diş hekimlerinin çoğunun polikliniklerde çalışan pozisyonunda olması elde edilen sonuçların çarpıcı yönlerinden birisidir. Bu durum çeşitli nedenlere bağlanabilir ki en önemli neden diş hekimlerinin kamuda ve üniversitelerde istihdamının yetersiz olması ihtimalidir. Elimizde araştırmanın yapıldığı yıllara göre diş hekimlerinin çalıştığı poliklinik sayısı ve kendi muayenehanesinde çalışan diş hekimi sayısı hakkında net bir bilgi olmamakla birlikte yıllar içinde poliklinik sayılarındaki artış ve bu durumu bağlı olarak rekabetin artışı, farkın nedeni olabilir. TDB tarafından 2013 yılında yayınlanan kitapçığa göre; mesleğini aktif olarak yapan 24,725 diş hekiminin 10,144'ü (%41) kamuda, 14,581'i (%58,5) ise muayenehane veya polikliniklerde serbest çalışmaktadır (11). Bu durum, her ne kadar daha fazla kazanç sağlamak amacıyla gerçekleştirilen ihlallerle ilgili de olabilirse de, farklı şehirlerde, birden fazla işte çalışmanın zorlukları gözetildiğinde diş hekimlerinin maddi olanaklarının gözden geçirilmesi gerektiği daha bariz ortaya çıkmaktadır. Günümüzde, ekonomik nedenlerle, mesleğe yeni atılan diş hekimlerinin muayenehane açmalarının neredeyse olanaksız hale gelmiş hatta bazı muayenehanelerin kapatılmasına neden olmuştur. Bu durum meslektaşlarımızı poliklinik şartlarında çalışmaya zorlamaktadır ki soruşturma dosyalarında yer alan diş hekim savunmaları incelendiğinde de büyük bir çoğunluğunun soruşturmaya tabii tutuldukları konudan bile habersiz oldukları gözlenmektedir.

Araştırmada ADO'da 2005-2009 yıllarına ait disiplin ihlal iddialarının incelemesi akabinde incelenen 15 olgudan 5'inde (%33,3) malpraktis olmasına karşın ülke genelini gösteren TDB Yüksek Disiplin Kurulunun onayladığı malpraktis olgularının oranı %13,3 tür. ADO disiplin Kurulu değerlendirmeleri sonucunda 15 olgudan sadece 5 olguya yaptırım uygulanmıştır. İlgili Kurulca, 10 olguya yaptırım uygulanmama nedeni yeterli kanıtın olmadığı şeklinde ifade edilirken, yaptırım uygulanan 5 olguda da alınan kararların gerekçeleri yazılmamıştır. Bu durum elde edilen veriyle ilgili yorum yapma olanağını ortadan kaldırmaktadır. Araştırmada, Disiplin

Yönetmeliğinin 8/h maddesi nedeniyle haklarında malpraktis nedeniyle soruşturma açılan diş hekimlerinin dosyaların değerlendirilmesinde diş hekimlerinin düzenli kayıt tutmamaları, verilerini yazılı veya elektronik ortamda ayrıntılı belgeleyememeleri nedeniyle önemli sorunlarla karşılaşmakta ve Disiplin Kurulunun çalışması zorlaşmaktadır. Bu veriden çıkarılacak sonuçlardan biri Odalar tarafından atanan soruşturmacıların, soruşturma prosedürü; diş hekimlerinin ise kayıt tutma yükümlülükleri ve kayıt tutma teknikleri konusunda eğitilmelerinin gereğidir.

Civaner'e göre, Ülkemizde uygulanmaya başlayan yeni sağlık sistemiyle birlikte, rekabet, performans, toplam kalite, verimlilik, karlılık gibi terimler gündeme gelmiş, hasta hizmet satın alan müşteriye, sağlık kurumu ise hizmeti satan işletmeye dönüşmüştür (12). Bu bağlamda da, diş hekimlerinin meslektaşlarıyla ve hastalarıyla ilişkilerinde sorunlar ortaya çıkmış, örneğin diş hekimleri sıklıkla malpraktis davalarıyla karşılaşmış hem suçlanan hem de mağdur olmuştur. İşçi ve arkadaşları tarafından Samsun İlinde diş hekimlerinin mesleki uygulamalarıyla ilgili yasal düzenlemeler konusundaki bilgi düzeyini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen çalışmada, diş hekimlerinin bu konuda yeterli bilgiye sahip olmadıkları bildirilmiştir (13). Bu durum, diş hekimlerinin yasal hak ve sorumlulukları konusunda yeterli bilgiye sahibi olmamalarının göstergesi olarak değerlendirilebilir. TDB ve Diş Hekimleri Odaları tarafından, diş hekimlerinin yasal hak ve sorumlulukları konusunda düzenlenecek seminer, konferans ve kongre gibi etkinlikler sorununun çözümüne katkı sağlayacaktır.

Çalışmada ADO Disiplin Kurulu tarafından 163 olgudaki yaptırım kararlarından 37'si (%22,7) tarafların TDB Yüksek Disiplin Kurulu'na itirazlarından sonra bozulmuştur. TDB ilgili Kurulu tarafından itiraz nedeniyle bozulan kararların dağılımına baktığımızda; TDB tarafından bozulan ADO yaptırım kararlarının 17'sinde (%45,9) nedenin TDB'nin poliklinikte çalışan pozisyonunda olan hekime bu tür bir yaptırımın uygulanmasının hatalı olduğu görüşüdür. Ancak bu noktada gözden kaçırılmayacak unsur, poliklinikte görev alan diş hekiminin ister çalışan ister mesul müdür pozisyonunda olsun mesleği ile ilgili hak ve sorumluluklarını, yasaları ve yönetmelikleri bilmesi gereği ve bu konuda mazeret gösterme şansının olamayışdır. ADO ve TDB arasındaki farklı yorumlar başka bir araştırmanın konusu olabilir.

TEŞEKKÜR

Makalede, Türk Dişhekimleri Birliği Yüksek Disiplin Kurulunun 2002-2009 yıllarındaki yayımlanmamış verilerini kullanmamıza izin veren TDB Merkez Yönetim Kurulu üyelerine ve 2005-2009 tarihleri arasında Ankara Dişhekimleri Odasındaki disiplin ihlal iddialarının retrospektif analizine izin veren ADO Yönetim Kurulu üyelerine katkılarından dolayı teşekkür ederiz.

KAYNAKLAR

1. 1219 Sayılı Tababet ve Şuabat-ı Sanatların Tarzı İcrasına Dair Kanun, Kanun no:1219;Kabul Tarihi: 11.04.1928.
2. Tıbbi Deontoloji Nizamnamesi Kabul Tarihi:13.1.1960, Karar Sayısı:4/12678, Yayın Tarihi: 19.2.1960.
3. Türk Diş Hekimleri Birliği Kanunu, Kanunu No: 3224, Kabul Tarihi: 7,6, 1985, Resmi Gazete Tarih: 25.06.1985, Sayı: 18792.
4. TDB ve Diş Hekimleri Odalarının Disiplin Yönetmeliği Resmi Gazete Tarih: 25.03.2001, Sayı: 24353.
5. Ağız ve Diş Sağlığı Hizmeti Sunulan Özel Sağlık Kuruluşları Hakkındaki Yönetmelik, Resmi Gazete Tarih: 14.10.1999, Sayı: 23846.
6. Türk Diş hekimleri Birliği ve Diş Hekimleri Odalarının Çalışma Usul ve Esasları Hakkındaki Yönetmelik, Yönetmelik Resmi Gazete Tarih: 12. 02. 2007, No: 26401.
7. Türk Dişhekimleri Birliği Yüksek Disiplin Kurulunun 2002-2009 yıllarındaki yayımlanmamış, TDB Merkez Yönetim Kurulunun 18-19 Aralık 2013 tarihli toplantısında kullanılma izni verilmiş veriler.
8. Civaner M, Okuyan Amato Z, Türk Tabipler Birliği Yüksek Onur Kurulu Dosyalarında Tıbbi Etik İhlalleri, Türk Tabipler Birliği, 1999; İzmir, 146-147.
9. TDB ve Diş Hekimleri Odalarının Disiplin Yönetmeliği Resmi Gazete Tarih: 22.10.2013, Sayı: 28799.
10. Keçeci A D, Kaya B Ü, Bozkuş H Isparta- Burdur bölgesinde diş hekimi- hasta ilişkilerinin etik yönü. S.D.Ü. Tıp Fak. Derg. 2005;12(3):7-11.
11. Türk Dişhekimleri Birliği Diş Hekimleri Çalışma Şekilleri Kurumlarda ve İl/ilçelerde Dağılımı 2012 Dağılımı, Haziran 2013; s: 2.
12. Civaner M, Sarıkaya Ö, Balcıoğlu H, Uzmanlık eğitiminde tıp etiği, Anadolu Kardiyoloji Derg. 2009; 9: 132-8.
13. İşçi D, Turla A, Türk Elekdağ S, Türk T, Samsun İlinde Diş Hekimlerinin Mesleki Uygulamaları ile İlgili Bazı Yasal Düzenlemeler Konusundaki Bilgi Düzeyleri, Gazi Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi Dergisi 2007; 24 (3):151-152.

İletişim adresi

Füsun Yaşar
Başkent Üniversitesi Tıp Fakültesi
Adli Tıp Anabilim Dalı, Ankara
E-posta: zehtiye2004@gmail.com